

Επαγγέλματα με δυνατότητα τηλεργασίας (teleworkability): Τεχνολογία και οργάνωση αναβαθμίζουν την εργασία

Βασικά ευρήματα

- Η πανδημία και η ανάγκη συνέχισης της λειτουργίας της οικονομίας με όσο το δυνατόν μικρότερες συνέπειες, ανέδειξε τις δυνατότητες της τηλεργασίας, αλλά και τα οφέλη που μπορεί να επιφέρει σε εργαζόμενους και επιχειρήσεις.
- Πολύ πρόσφατα προσδιορίστηκαν με την **ΚΥΑ Δ1 α/Γ.Π.οικ. 81558/2021 - ΦΕΚ 6290/Β/29-12-2021** οι προϋποθέσεις και τα ποσά για την αποζημίωση των τηλεεργαζομένων με σκοπό την κάλυψη των σχετικών εξόδων.
- Στην πράξη, όλες οι επιχειρήσεις, παγκοσμίως αλλά και στη χώρα μας, υποχρεώθηκαν στην **άμεση υιοθέτηση λύσεων τηλεργασίας**, και στην εφαρμογή κάποιου σχήματος **τηλεργασίας για μεγάλο αριθμό εργαζομένων**.
- Το ποσοστό τηλεργασίας το έτος 2020 ήταν στην Ελλάδα 7%, ενώ ο ευρωπαϊκός μέσος όρος 12% (*Eurostat LFS, 2021*).
- Παρά το γεγονός πως έχει αυξηθεί η τηλεργασία κατά την πανδημία, οι πραγματικές της δυνατότητες είναι ακόμα μεγαλύτερες και συμβαδίζουν με τον ψηφιακό μετασχηματισμό των επιχειρήσεων. Ήδη πολλές επιχειρήσεις αξιολογούν τις δυνατότητες μετάβασης, μετά την πανδημία, σε ένα υβριδικό μοντέλο με συνδυασμό τηλεργασίας και φυσικής παρουσίας των εργαζομένων.
- Προκειμένου οι επιχειρήσεις να μπορούν να λαμβάνουν τις σωστές αποφάσεις, χρειάζονται επαρκή τεκμηρίωση αλλά και τη συνεκτίμηση διαφόρων παραγόντων που καθορίζουν τη «τεχνική δυνατότητα» άσκησης των εργασιακών καθηκόντων από απόσταση.
- **Σύμφωνα με μελέτη του [Joint Research Centre \(JRC\)](#) από τα συνολικά 120 επαγγέλματα (3ψηφιος ISCO) της διεθνούς κατηγοριοποίησης επαγγελμάτων, μόλις τα 24 έχουν πλήρη δυνατότητα, τα 40 έχουν μερική δυνατότητα, ενώ τα 56, δηλαδή σχεδόν το 50% των επαγγελμάτων, δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας.**
- Για την Ελλάδα, σε συνδυασμό με τα στοιχεία απασχόλησης της ΕΛΣΤΑΤ (2019), από το σύνολο των 3.911.031 απασχολούμενων στη Ελλάδα προκύπτει ότι **ποσοστό 18,8% (734.667 απασχολούμενοι) απασχολείται σε επαγγέλματα με πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα υπάλληλοι γραφείου, επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα κ.α.** Ένα ποσοστό **38,8% (1.517.643 απασχολούμενοι) έχει μερική δυνατότητα τηλεργασίας όπως για παράδειγμα πωλητές, μηχανικοί κ.α.,** ενώ οι **1.658.721, δηλαδή το 42,4% απασχολείται σε επαγγέλματα που δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα οι οδηγοί αυτοκινήτων, χειριστές μηχανημάτων κ.ά.**
- Η **δυνατότητα τηλεργασίας** για κάθε επάγγελμα καθορίζεται κυρίως από τα **καθήκοντα εργασίας: Πνευματικά καθήκοντα** κατά τα οποία οι εργαζόμενοι επεξεργάζονται πληροφορίες ή ιδέες, **Κοινωνικά καθήκοντα** κατά τα οποία οι εργαζόμενοι αλληλοεπιδρούν με τρίτους (πελάτες, συνεργάτες κ.ο.κ.) και **Φυσικά καθήκοντα** για τα οποία απαιτείται φυσική παρουσία των εργαζομένων. Επίσης, καθορίζεται από τις **μεθόδους εργασίας** που σχετίζονται με τις μορφές οργάνωσης εργασίας, **και τα εργαλεία εργασίας**, δηλαδή τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων.
- Το γεγονός ότι 10 από τα 20 επαγγέλματα με την υψηλότερη απασχόληση στην Ελλάδα δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας **συνδέεται με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων (και ανάλογης οργάνωσης της εργασίας) στην Ελλάδα.**
- Η πρόσβαση σε τεχνολογίες και ο εκσυγχρονισμός των αντικειμένων εργασίας μπορεί να αυξήσει σημαντικά το ποσοστό των εργαζομένων στην Ελλάδα που μπορούν να εργαστούν από απόσταση, απολαμβάνοντας τα οφέλη της τηλεργασίας.

Τομέας Απασχόλησης & Αγοράς Εργασίας

Διευθυντής: Χρήστος Α. Ιωάννου
Policy Expert: Γιάννης Σιδηρόπουλος
Policy Analyst: Κωνσταντίνα Καραναστάση

Για περισσότερες πληροφορίες:
E: socialaff@sev.org.gr | T: +30 211 5006 148

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Η πανδημία και η ανάγκη συνέχισης της λειτουργίας της οικονομίας με όσο το δυνατόν μικρότερες συνέπειες, ανέδειξε τις δυνατότητες της τηλεργασίας, αλλά και τα οφέλη που μπορεί να επιφέρει σε εργαζόμενους και επιχειρήσεις. Παράλληλα, νομοθετήθηκε το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της τηλεργασίας, και τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις εργαζομένων και εργοδοτών (Άρθ. 67 του ν. 4808), ενώ αναμένεται η έκδοση και της δευτερογενούς νομοθεσίας. Η νομοθεσία περιλαμβάνει διάφορες ρυθμίσεις, όπως η μονομερής εφαρμογή για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας ή της προσωπικής υγείας εργαζομένων, η αποκατάσταση του κόστους χρήσης εξοπλισμού, η υποχρέωση για προστασία των επαγγελματικών και προσωπικών δεδομένων κ.α.

Πολύ πρόσφατα προσδιορίστηκαν με την **ΚΥΑ Δ1 α/Γ.Π.οικ. 81558/2021 - ΦΕΚ 6290/Β/29-12-2021** οι προϋποθέσεις και τα ποσά για την αποζημίωση των τηλεεργαζομένων με σκοπό την κάλυψη των σχετικών εξόδων. Οι παραπάνω ρυθμίσεις έχουν θετικό αντίκτυπο και συμβάλουν σημαντικότερα στη διαχείριση της νέας, αλλά εκτεταμένης πλέον, μορφής οργάνωσης της εργασίας. Ωστόσο, πέρα από το νομοθετικό πεδίο, κύριο ζήτημα παραμένει ο προσδιορισμός των θέσεων εργασίας και επαγγελμάτων που παρέχουν τη δυνατότητα αξιοποίησης τηλεργασίας

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων επιφέρει αλλαγές στον τρόπο οργάνωσης της εργασίας, αλλά και στην έννοια του “τόπου εργασίας”. Η τηλεργασία αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα, καθώς επιτρέπει την εκτέλεση εργασιών εκτός των εγκαταστάσεων της επιχείρησης με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, και αλλάζει τις σχέσεις, την οργάνωση, αλλά και τις υποχρεώσεις της εργασίας. Ενώ μάλιστα, ως εξέλιξη είχε προβλεφθεί από την αρχή της ψηφιακής εποχής, κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19 εμφάνισε εκρηκτική ανάπτυξη και αποτέλεσε κρίσιμο παράγοντα προστασίας των εργαζομένων παράλληλα με την όσο το δυνατόν ομαλότερη συνέχιση των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων. Στην πράξη, όλες οι επιχειρήσεις, παγκοσμίως αλλά και στη χώρα μας, υποχρεώθηκαν στην **άμεση υιοθέτηση λύσεων τηλεργασίας**, και στην εφαρμογή κάποιου σχήματος **αναγκαστικής τηλεργασίας για μεγάλο αριθμό εργαζομένων**. Σύμφωνα με την ΚΥΑ, το ποσοστό των εργαζομένων με τηλεργασία καθορίζεται με απόφαση του εκάστοτε εργοδότη και μέχρι ποσοστού πενήντα τοις εκατό (50%).

Ο καθορισμός των ποσοστών των εργαζομένων εξ αποστάσεως όμως είναι μόνο μια πλευρά του ζητήματος. Εξίσου σημαντικός είναι και ο εντοπισμός των επαγγελμάτων και των θέσεων εργασίας όπου **μπορεί να εφαρμοστεί η τηλεργασία όπως προβλέπει και η σχετική νομοθεσία** (Υ.Α. οικ. 34988/2021 - ΦΕΚ 2361/Β' 3.6.2021: «...να εφαρμόζουν το σύστημα της εξ αποστάσεως παροχής εργασίας στους εργαζομένους τους, σε όποιες περιπτώσεις η εργασία τους μπορεί να παρασχεθεί με αυτό το σύστημα...»).

Προκειμένου οι επιχειρήσεις να μπορούν να λαμβάνουν τις σωστές αποφάσεις, χρειάζονται επαρκή τεκμηρίωση αλλά και τη συνεκτίμηση διαφόρων **παραγόντων που καθορίζουν τη «τεχνική δυνατότητα» άσκησης των εργασιακών καθηκόντων από απόσταση**. Οι παράγοντες αυτοί αφορούν στο περιεχόμενο της εργασίας και διακρίνονται σε δύο άξονες: το περιεχόμενο των καθηκόντων και τις μεθόδους εργασίας.

Το [Joint Research Centre \(JRC\)](#), σε σχετική μελέτη του, έχει προχωρήσει στην κατασκευή δεικτών για τον υπολογισμό των δυνατοτήτων τηλεργασίας για κάθε επάγγελμα: Ο πρώτος, πιο σημαντικός, δείκτης είναι η **τεχνική δυνατότητα τηλεργασίας (Technical Teleworkability Index)**, ενώ ο δεύτερος δείκτης σχετίζεται με την **κοινωνική αλληλεπίδραση (Social Interaction Index)**. Για την κατασκευή των δεικτών, το JRC αξιοποίησε έρευνες του [Eurofound](#) και του Italian National Institute for Public Policy Analysis ([INAPP](#)). Από την ανάλυση προέκυψε ότι από τα **συνολικά 120 επαγγέλματα** (3ψηφιος ISCO) της διεθνούς κατηγοριοποίησης επαγγελμάτων, **μόλις τα 24 έχουν πλήρη δυνατότητα, τα 40 επαγγέλματα έχουν μερική δυνατότητα, ενώ τα 56, δηλαδή σχεδόν το 50%, δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας**. Για την Ελλάδα, σε συνδυασμό

με τα στοιχεία απασχόλησης της ΕΛΣΤΑΤ (2019), από το σύνολο των 3.911.031 απασχολούμενων στη Ελλάδα προκύπτει ότι **ποσοστό 18,8% (734.667 απασχολούμενοι) απασχολείται σε επαγγέλματα με πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα υπάλληλοι γραφείου, επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα κ.α.** Ένα ποσοστό 38,8% (1.517.643 απασχολούμενοι) έχει μερική δυνατότητα τηλεργασίας όπως για παράδειγμα πωλητές, μηχανικοί κ.α., ενώ οι 1.658.721, δηλαδή το 42,4% απασχολείται σε επαγγέλματα που δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας, όπως για παράδειγμα οι οδηγοί αυτοκινήτων, χειριστές μηχανημάτων κ.ά.

A. Τι ορίζεται ως δυνατότητα Τηλεργασίας και ποιοι παράγοντες την επηρεάζουν;

Σύμφωνα με τη μελέτη του [Joint Research Centre \(JRC\)](#), ως **Δυνατότητα Τηλεργασίας (teleworkability)** ορίζεται η «**τεχνική δυνατότητα**» άσκησης των **εργασιακών καθηκόντων εξ αποστάσεως**. Συνεπώς η **δυνατότητα τηλεργασίας** για κάθε επάγγελμα καθορίζεται κυρίως από τον τύπο των καθηκόντων που απαιτούνται και από το αν αυτά τα καθήκοντα μπορούν να ασκηθούν εξ αποστάσεως. Ωστόσο, η **εφαρμογή της τηλεργασίας** εξαρτάται και από τις μεθόδους εργασίας, αλλά και από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων.

Το περιεχόμενο της εργασίας¹, περιγράφει το «τι» και το «πώς» της εργασίας, και διακρίνεται σε δύο άξονες:

1. Τα καθήκοντα εργασίας:

- i. **Πνευματικά καθήκοντα**, κατά τα οποία οι εργαζόμενοι επεξεργάζονται πληροφορίες ή ιδέες
- ii. **Κοινωνικά καθήκοντα**, κατά τα οποία οι εργαζόμενοι αλληλοεπιδρούν με τρίτους (πελάτες, συνεργάτες κ.ο.κ.)
- iii. **Φυσικά καθήκοντα**, για τα οποία απαιτείται φυσική παρουσία των εργαζομένων.

2. Τις μεθόδους εργασίας που σχετίζονται με τις μορφές οργάνωσης εργασίας, και τα εργαλεία εργασίας, δηλαδή τις τεχνολογίες που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση των καθηκόντων.

Τα **πνευματικά καθήκοντα** μπορούν εύκολα να παρασχεθούν εξ αποστάσεως, ενώ τα **κοινωνικά καθήκοντα** ι μπορούν να εκτελούνται από απόσταση, αλλά μειώνοντας σχετικά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, που μπορεί να ασκείται εξ αποστάσεως με τη βοήθεια της τεχνολογίας, ωστόσο με χαμηλότερη ποιότητα του μαθήματος συγκριτικά με τη δια ζώσης εκπαίδευση. Στον αντίποδα, **τα φυσικά καθήκοντα** δεν μπορούν να εκτελούνται εξ αποστάσεως, καθώς απαιτούν τη φυσική παρουσία των εργαζομένων.

Άλλοι σημαντικοί παράγοντες για την τηλεργασία είναι οι υποδομές ΤΠΕ, η πρόσβαση των εργαζομένων στα εξειδικευμένα λογισμικά, και οι ψηφιακές δεξιότητες των εργαζομένων. Οι υποδομές, αποτελούν πρόκληση για αρκετές περιοχές που είναι απομακρυσμένες από τα μεγάλα αστικά κέντρα. Από την άλλη, η έλλειψη ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζομένων αποτελεί σημαντικό εμπόδιο για την τηλεργασία. Καθώς ο ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων επεκτείνεται, περαιτέρω αλλαγές στην οργάνωση και την παροχή της εργασίας είναι αναπόφευκτες. Όπως προκύπτει από σειρά πρόσφατων ερευνών για την πραγματική εμπειρία τηλεργασίας σε πολύ μεγάλο αριθμό εργαζομένων και επιχειρήσεων, καταγράφονται διάφοροι προβληματισμοί για την έκταση εφαρμογής της τηλεργασίας. Παράλληλα, ενώ

¹ [Fernández-Macías και Bisselo \(2020\)](#)

αξιολογείται θετικά μια σειρά από παράγοντες για την παροχή εργασίας από απόσταση, με κυριότερο την προστασία της υγείας, παράλληλα εκφράζεται και σκεπτικισμός για απώλεια μέρους της προσωπικής και οικογενειακής ζωής εξ' αιτίας της απασχόλησης στο σπίτι.

Β. Πως μπορεί να μετρηθεί η δυνατότητα τηλεργασίας;

Το JRC υπολογίζει τη δυνατότητα τηλεργασίας για κάθε επάγγελμα με βάση δύο δείκτες που κατασκεύασε, χρησιμοποιώντας στοιχεία από δύο έρευνες του Eurofound και του Ιταλικού Ινστιτούτου Ανάλυσης Δημοσίων Πολιτικών²:

1. Ο Δείκτης **Τεχνικής Δυνατότητας Τηλεργασίας (Technical Teleworkability Index)** αποτελεί τον πιο σημαντικό δείκτη και καθορίζει κατά πόσο ένα επάγγελμα μπορεί να ασκηθεί εξ αποστάσεως. Η τεχνική δυνατότητα τηλεργασίας σχετίζεται με τα φυσικά καθήκοντα που απαιτούνται στα επαγγέλματα. Εάν ένα επάγγελμα περιλαμβάνει σημαντικό ποσοστό φυσικών καθηκόντων, τότε δεν υπάρχει δυνατότητα τηλεργασίας, ενώ σε περίπτωση που δεν απαιτούνται καθόλου φυσικά καθήκοντα, τότε υπάρχει 100% δυνατότητα τηλεργασίας. Λαμβάνεται υπόψη η βαρύτητα ορισμένων φυσικών καθηκόντων ανά επάγγελμα, όπως για παράδειγμα η χειρωνακτική εργασία, σε τι βαθμό απαιτείται ο χειρισμός και η μετακίνηση αντικειμένων, ο χειρισμός μηχανημάτων ή οχημάτων κ.λπ.
2. Ο Δείκτης **Κοινωνικής Αλληλεπίδρασης (Social Interaction Index)** ερμηνεύει τη δυνατότητα τηλεργασίας για κάποιο επάγγελμα σε συνδυασμό με το δείκτη τεχνικής δυνατότητας τηλεργασίας. Σχετίζεται με τα κοινωνικά καθήκοντα που απαιτούνται ανά επάγγελμα και, όπως και στην περίπτωση των φυσικών καθηκόντων, όσο πιο μεγάλο το ποσοστό τους, τόσο πιο δύσκολα μπορεί το επάγγελμα να ασκηθεί εξ αποστάσεως. Λαμβάνονται υπόψη στοιχεία όπως για παράδειγμα ο βαθμός, κατά τον οποίο απαιτείται να επηρεάζουν ή να συντονίζουν τρίτους, η απευθείας εργασία με το κοινό, η βοήθεια και φροντίδα τρίτων κ.λπ.

Σύμφωνα με το JRC, από τα συνολικά 120 επαγγέλματα (3ψηφιοί κωδικοί) που διακρίνονται με βάση τη διεθνή ταξινόμηση των επαγγελμάτων ISCO³, τα **24 (20%) έχουν πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, τα 40 (33%) έχουν μερική δυνατότητα, ενώ τα 56 (47%) δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας**. Η κατανομή των επαγγελμάτων με βάση τη δυνατότητα τηλεργασίας φαίνεται στο σχήμα **Δ1**.

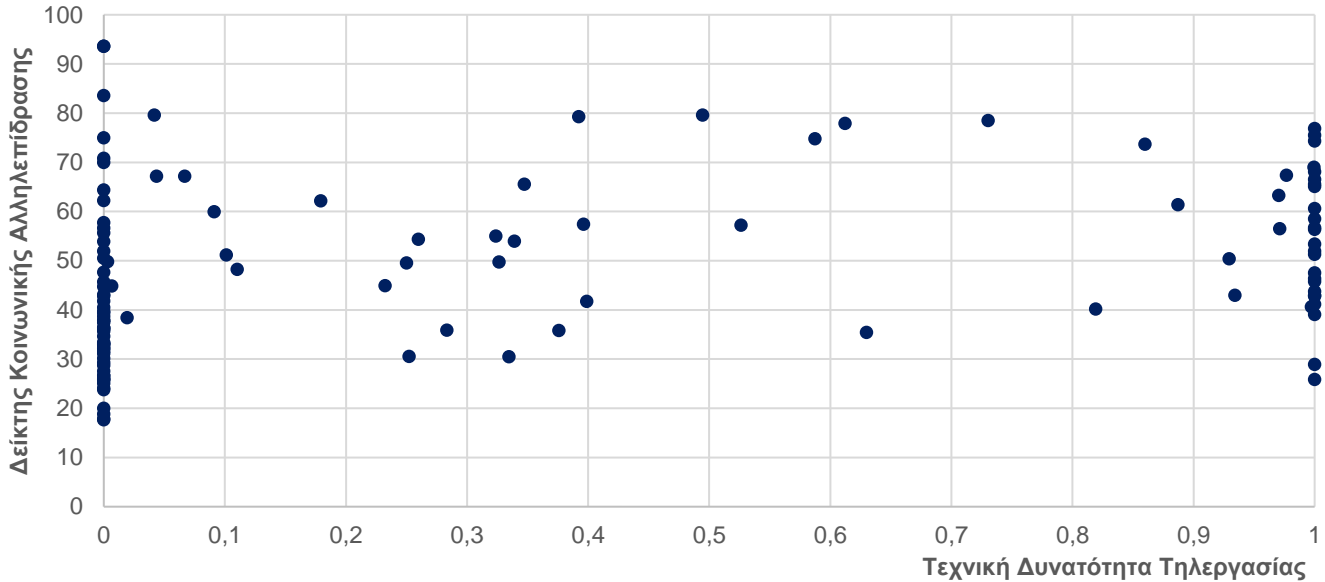
² European Working Conditions Survey (EWCS), του Eurofound (2015), και Italian Indagine Campionaria delle Professioni (ICP), η οποία διενεργείται στην Ιταλία από το National Institute for Public Policy Analysis (INAPP) σε συνεργασία με την Italian National Statistical Institute (ISTAT). Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν από το JRC είναι από την έρευνα του 2012.

³ International Standard Classification of Occupations

Δ1. Κατανομή 120 επαγγελματών (ISCO – 3ψήφιο) - Τεχνική δυνατότητα τηλεργασίας και δείκτης κοινωνικής αλληλεπίδρασης ανά επάγγελμα.

Πηγή: JRC (2021), Επεξεργασία ΣΕΒ

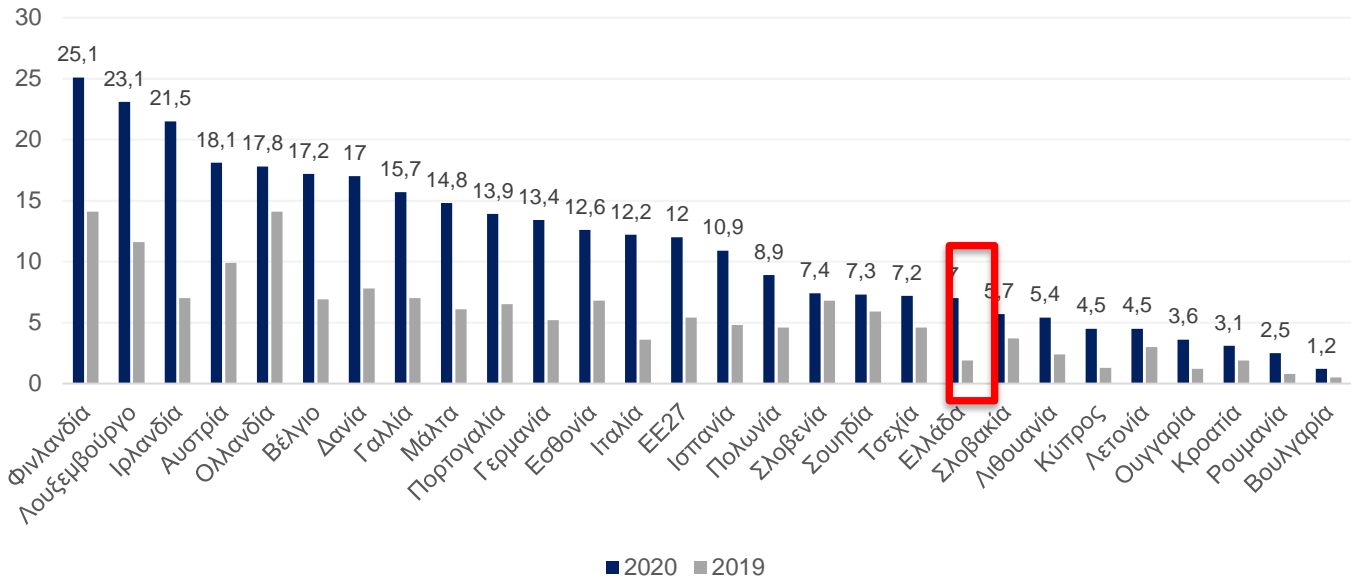
Γ. Αξιολόγηση ευκαιριών τηλεργασίας στην Ελλάδα στη μετά COVID19 εποχή

Γενικότερα, το ξέσπασμα της πανδημίας οδήγησε σε σημαντική αύξηση των ποσοστών τηλεργασίας, (Δ2) προκειμένου να αντιμετωπιστεί η εξάπλωση του ιού, με τις περισσότερες επιχειρήσεις να εφαρμόζουν αναγκαστικά την τηλεργασία σε όσο το δυνατόν περισσότερες θέσεις εργασίας. Όπως φαίνεται στο Σχήμα Δ2 η Ελλάδα βρίσκεται στη 19^η θέση μεταξύ των 27 χωρών της ΕΕ ως προς το ποσοστό των εργαζόμενων που τηλεργάζονται, που φθάνει στο 7%. Ωστόσο, έχει υπάρξει σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2019, όπου το ποσοστό ήταν μόλις 1.9%. Σύμφωνα με άλλη έρευνα του Eurofound (Ιούλιος 2020), τα ποσοστά τηλεργασίας είχαν εκτοξευτεί με αρκετές χώρες να ξεπερνούν το 50%, και την Ελλάδα το 30%.

Δ2. Κατάταξη 27 χωρών ΕΕ με βάση το ποσοστό τηλεργασίας το έτος 2020

Πηγή: Eurostat LFS, 2021

Η κατάταξη των επαγγελματιών στην Ελλάδα

Συνδυάζοντας τα στοιχεία απασχόλησης της ΕΛΣΤΑΤ (2019) με τους δείκτες δυνατότητας τηλεργασίας του JRC προκύπτει ότι, από το σύνολο των 3.911.031 απασχολούμενων στην Ελλάδα **το 18,8%** (734.667 απασχολούμενοι) **απασχολείται σε επαγγέλματα που έχουν πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, το 38,8%** (1.517.643 απασχολούμενοι) **απασχολείται σε επαγγέλματα που μπορούν μερικώς να εκτελεστούν από απόσταση, ενώ το 42,4%** (1.658.721 απασχολούμενοι), **απασχολείται σε επαγγέλματα, τα οποία δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας.**

Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από υπερσυγκέντρωση εργαζόμενων σε λίγα επαγγέλματα. Ειδικότερα, το 56,8% της συνολικής απασχόλησης συγκεντρώνεται σε 20 επαγγέλματα από τα 120 συνολικά (3ψηφιοι κωδικό ISCO). Από αυτά τα 20 επαγγέλματα (2.211.312 άτομα), όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα (Δ3), **τα 5 παρουσιάζουν πλήρη δυνατότητα (απασχόληση 464.737 εργαζομένων) και τα 5 έχουν μερική δυνατότητα τηλεργασίας (απασχόληση 362.945 εργαζομένων).** Στα υπόλοιπα επαγγέλματα που δεν προσφέρουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας (σε αυτά περιλαμβάνουμε και τους πωλητές καταστημάτων με δυνατότητα τηλεργασίας 0,04) απασχολούνται 1.383.630 άτομα.

Δ3. Τα 10 από τα 20 Επαγγέλματα με τη μεγαλύτερη απασχόληση στην Ελλάδα που έχουν τεχνική δυνατότητα τηλεργασίας, *Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2021; JRC, 2021; Επεξεργασία ΣΕΒ*

Κωδ ISCO	Περιγραφή επαγγέλματος	Απασχόληση (2019)	Δείκτης τεχνικής δυνατότητας τηλεργασίας
411	Υπάλληλοι γενικών καθηκόντων	196.243	1
233	Καθηγητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	78.624	1
241	Επαγγελματίες του χρηματοοικονομικού τομέα	74.033	1
422	Υπάλληλοι πληροφόρησης πελατών	66.981	1
331	Βοηθοί επαγγελματιών χρηματοοικονομικού & μαθηματικού κλάδου	48.856	1
235	Άλλοι εκπαιδευτικοί	61.621	0,86
234	Δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και νηπιαγωγοί	93.249	0,61
541	Απασχολούμενοι στην παροχή υπηρεσιών προστασίας	98.223	0,40
221	Ιατροί	58.417	0,39
214	Μηχανικοί (εξαιρουμένων των ηλεκτρολόγων τεχνολόγων)	51.435	0,25

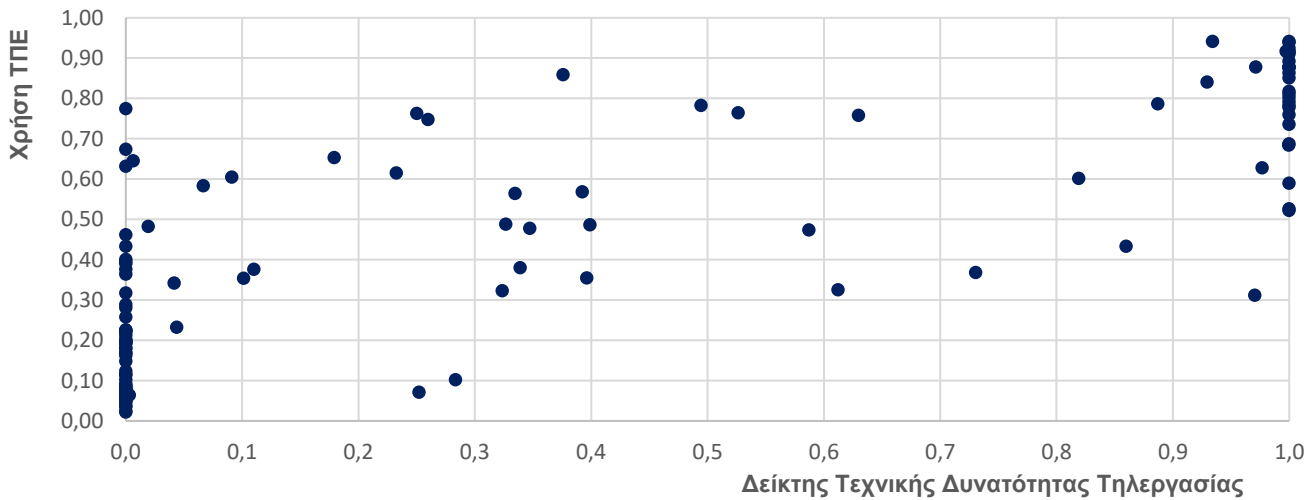
Σημείωση: Ο δείκτης Τεχνικής Δυνατότητας Τηλεργασίας με τιμή 1 υποδεικνύει πλήρη δυνατότητα τηλεργασίας, ενώ τιμές <1 υποδεικνύουν ότι υπάρχει μερική δυνατότητα τηλεργασίας.

Το γεγονός ότι 10 από τα 20 επαγγέλματα με την υψηλότερη απασχόληση στην Ελλάδα δεν έχουν καμία δυνατότητα τηλεργασίας **συνδέεται με το ιδιαίτερα χαμηλό επίπεδο ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων (και ανάλογης οργάνωσης της εργασίας) στην Ελλάδα** - καθώς ο δείκτης τεχνικής δυνατότητας τηλεργασίας συσχετίζεται με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το Σχήμα Δ4 δείχνει τη θετική συσχέτιση μεταξύ του δείκτη τεχνικής δυνατότητας τηλεργασίας και της χρήσης ΤΠΕ στα επαγγέλματα. Ειδικότερα, όπως φαίνεται στο Σχήμα Δ4 τα περισσότερα επαγγέλματα με χαμηλή χρήση ΤΠΕ δεν έχουν δυνατότητα τηλεργασίας, ενώ όσο αυξάνεται η χρήση ΤΠΕ αυξάνεται και ο δείκτης τεχνικής δυνατότητας τηλεργασίας. Όλα τα επαγγέλματα που μπορούν πλήρως να **εκτελεστούν από απόσταση** (τιμή 1 στον οριζόντιο άξονα) έχουν υψηλή χρήση ΤΠΕ (μεγαλύτερη από 0,5).

Δ4. Τεχνική δυνατότητα τηλεργασίας και βαρύτητα ΤΠΕ στα επαγγέλματα

Πηγή: JRC (2021); EWCS (2015), Επεξεργασία ΣΕΒ

Πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση της τηλεργασίας στην Ελλάδα (κυριότερα σημεία)

Η Ελλάδα είχε ενσωματώσει την Ευρωπαϊκή Συμφωνία για την Τηλεργασία του 2002 στην Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας το 2006. Η πλέον πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση έχει επέλθει με **το άρθρο 67 του Ν. 4808/2021** το οποίο ρυθμίζει βασικά ζητήματα τηλεργασίας όπως ειδικότερα:

- Η τηλεργασία συμφωνείται μεταξύ εργοδότη και εργαζομένου, κατά την πρόσληψη ή με τροποποίηση της σύμβασης εργασίας.
- Κατ' εξαίρεση, εφόσον η εργασία μπορεί να παρασχεθεί εξ αποστάσεως, η τηλεργασία μπορεί να εφαρμόζεται μετά από απόφαση του εργοδότη, για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας ή μετά από αίτηση του εργαζομένου, σε περίπτωση τεκμηριωμένου κινδύνου της υγείας του.
- Κατά την τηλεργασία, ο εργοδότης αναλαμβάνει το κόστος του εξοπλισμού, των τηλεπικοινωνιών κλπ.
- Εντός οκτώ (8) ημερών από την έναρξη της τηλεργασίας ο εργοδότης υποχρεούται να γνωστοποιήσει στον εργαζόμενο τους όρους εργασίας που διαφοροποιούνται λόγω της τηλεργασίας (δικαίωμα αποσύνδεσης, υποχρέωση για την προστασία επαγγελματικών δεδομένων, όροι υγιεινής και ασφάλειας κλπ.)
- Η συμφωνία περί τηλεργασίας δεν θίγει το καθεστώς απασχόλησης και τη σύμβαση εργασίας του τηλεεργαζομένου, αλλά μεταβάλλει μόνο τον τρόπο με τον οποίο εκτελείται η εργασία.
- Οι τηλεεργαζόμενοι έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες υποχρεώσεις με τους συγκρίσιμους εργαζομένους εντός των εγκαταστάσεων της επιχείρησης.
- Ο εργοδότης ελέγχει την απόδοση του εργαζομένου κατά τρόπο, που σέβεται την ιδιωτική του ζωή και είναι σύμφωνος με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- Ο εργοδότης πληροφορεί τον τηλεεργαζόμενο για την πολιτική της επιχείρησης, όσον αφορά στην υγεία και την ασφάλεια στην εργασία.

- Ο τηλεργαζόμενος έχει δικαίωμα αποσύνδεσης, το οποίο συνίσταται στο δικαίωμά του να απέχει πλήρως από την παροχή της εργασίας του και ιδίως, να μην επικοινωνεί ψηφιακώς και να μην απαντά σε τηλεφωνήματα ή μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Το ωράριο τηλεργασίας, καθώς και η αναλογία τηλεργασίας και εργασίας στις εγκαταστάσεις του εργοδότη, δηλώνονται στο Π.Σ. «ΕΡΓΑΝΗ».

Δ. Συμπεράσματα

Πριν την εμφάνιση της πανδημίας η τηλεργασία ήταν διαδεδομένη κυρίως σε εργαζόμενους υψηλής ειδίκευσης, τα καθήκοντα των οποίων εκτελούνται κατά πλειοψηφία μέσω εργαλείων ΤΠΕ, με έμφαση στους κλάδους Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) καθώς και σε λοιπές επιχειρήσεις έντασης γνώσης. Ένα σημαντικό εύρημα της μελέτης του JRC είναι ότι η τηλεργασία, πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, εφαρμοζόταν κυρίως από μεγαλύτερες επιχειρήσεις (περισσότεροι από 50 εργαζόμενοι), ενώ σχετιζόταν κυρίως με την ιεραρχία και άλλα σχετικά προνόμια (όπως για παράδειγμα η αυτονομία των εργαζόμενων) παρά με το περιεχόμενο της εργασίας που αποτελεί το βασικότερο κριτήριο για να παρασχεθεί εργασία εξ' αποστάσεως. Αυτό το εύρημα εξηγείται από το ότι άσκηση καθηκόντων διοίκησης έχει περιεχόμενο εργασίας περισσότερο συνδυασμένο με τη δυνατότητα τηλεργασίας και είναι πολύ λίγο συνδυασμένη με το αρχικό επάγγελμα του κατόχου της θέσης εργασίας.

Κατά την πανδημία, κατέστη κοινά αποδεκτό ότι η τηλεργασία συμβάλει σημαντικά στη συνέχιση της οικονομικής δραστηριότητας, και της λειτουργίας των επιχειρήσεων, παράλληλα με τη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων, αλλά και του κοινωνικού συνόλου. Παρά το ότι το ποσοστό των τηλεργαζομένων στην Ελλάδα έχει αυξηθεί μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, **οι πραγματικές δυνατότητες τηλεργασίας είναι αρκετά μεγαλύτερες, ενώ μπορεί να αυξηθούν ακόμα περισσότερο συμβαδίζοντας με την επέκταση του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων.**

Ήδη πολλές επιχειρήσεις αξιολογούν τη δυνατότητα να μεταβούν μετά τη λήξη της πανδημίας, **σε ένα υβριδικό μοντέλο εργασίας**, όπου οι εργαζόμενοι θα έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται μερικές ημέρες από το σπίτι και τις υπόλοιπες στις φυσικές εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων. Η υιοθέτηση αυτού του μοντέλου θα αναδιαμορφώσει παράλληλα τον τρόπο παροχής εργασίας στους χώρους των επιχειρήσεων με περιορισμό των χώρων, διάθεση κοινόχρηστων γραφείων, υπολογιστών και λοιπού εξοπλισμού γραφείου, καθώς και σειρά άλλων απαραίτητων προσαρμογών. Οι αλλαγές αυτές με τη σειρά τους θα οδηγήσουν σε μια νέα περιγραφή καθηκόντων και οδηγιών εργασίας για όσους τηλεργάζονται (πλήρως ή υβριδικά) και θα αναδιαμορφώσουν, μεταξύ άλλων, τις διαδικασίες συνεργασίας, στοχοθέτησης και αξιολόγησης της απόδοσης.

Η πρόσβαση σε τεχνολογίες και ο εκσυγχρονισμός των αντικειμένων εργασίας μπορεί να αυξήσει σημαντικά το ποσοστό των εργαζόμενων στην Ελλάδα που μπορούν να εργαστούν από απόσταση, απολαμβάνοντας τα οφέλη της τηλεργασίας. Για να εφαρμοστεί αποτελεσματικά η τηλεργασία είναι αναγκαίο να υιοθετηθούν πολιτικές επανακατάρτισης για το σύνολο των τηλεργαζομένων, έτσι ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επάρκεια στα καθήκοντα τους. Παράλληλα, είναι κρίσιμο να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα κοινωνικής πολιτικής, ώστε να διασφαλιστεί η δυνατότητα τηλεργασίας για όλους τους εργαζόμενους, των οποίων το επάγγελμα μπορεί να εκτελεστεί από απόσταση ανεξάρτητα από οικογενειακή κατάσταση, μορφωτικό επίπεδο, κλπ., δηλαδή να εφαρμοστούν πολιτικές για βελτίωση της κοινωνικής συνοχής. Το στοίχημα της επόμενης μέρας είναι να υιοθετηθούν το ταχύτερο πολιτικές και μέτρα εφαρμογής που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, με την αξιοποίηση του ψηφιακού

μετασχηματισμού τους, και την ανάλογη οργάνωση της εργασίας (συμπεριλαμβανομένης της τηλεργασίας), και τη βελτίωση της θέσης της χώρας στον παγκόσμιο καταμερισμό της παραγωγής και της εργασίας. Για την μεγιστοποίηση των αποτελεσμάτων, οι επενδύσεις θα πρέπει να κατευθυνθούν σε επιχειρήσεις που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, και είναι δεκτικές ψηφιακού μετασχηματισμού, γιατί με αυτό τον τρόπο θα βελτιωθεί η θέση των εργαζομένων με περισσότερες και καλύτερα αμειβόμενες παραγωγικές θέσεις εργασίας.

Οικονομικά Στοιχεία Μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€331 δισ.
64% συνόλου

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€58 δισ.
46% συνόλου

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€71 δισ.
40% συνόλου

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€4,6 δισ.
41% συνόλου

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
221.000
12% συνόλου

ΜΙΣΘΟΙ
€5,5 δισ.
20% συνόλου

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,3 δισ.
24% συνόλου

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,2 δισ.
27% συνόλου

Τα ποσοστά αναφέρονται στο σύνολο: α) 33 χιλ. οικονομικών καταστάσεων χρήσης 2019 (ενεργητικό, ίδια κεφάλαια, πωλήσεις και κέρδη), β) των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα (εργαζόμενοι), γ) των τακτικών αποδοχών και ασφαλιστικών εισφορών των ασφαλισμένων στον ΕΦΚΑ (μισθοί και ασφαλιστικές εισφορές) και δ) των εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (φόροι).

Πηγή: Εκτιμήσεις ΣΕΒ με βάση στοιχεία 2019 από ICAP, Υπουργείο Οικονομικών, ΕΦΚΑ, ΕΛΣΤΑΤ.

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

